

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 35.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: R. Čuješ
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 21. oktobra 1937

Leto IV — Številka 3

Delo akcije

Delovna doba sedanjega odbora Akademске akcije za izpopolnitev slovenske univerze se bliža koncu.

Če pogledamo na celotno delo, ki ga je v tej poslovni dobi izvršil odbor, moramo ugotoviti, da je bilo delo kljub pasivnemu zadržanju nekaterih odbornikov, kljub vsem intrigam in zavlačevanju dela, vendarle obširno pa intenzivno obnem. Vodstvo AA je šlo preko vseh ovir k delu, zato pa more tudi pokazati na uspehe, ki sicer še ne odgovarjajo zahtevam in potrebam popolne slovenske univerze, ki so pa vendar prve stopnje do realizacije delovnega programa, ki si ga je AA zastavila in o katerem je javnost bila obveščena.

Za pridobitev kar najširših narodnih plašt je odbor priredil posebno zborovanje v Trgovskem domu (26. jan. 1937), sicer pa je obveščal javnost o delu in potrebah po časopisu. (Letošnji prosvetni tabori so vsi od prvega do zadnjega potrdili zrelost našega naroda, ki ni nikdar pozabil ob takih prilikah vzklikati popolni slovenski univerzi in zahtevati, da se ta zamisel izvede. Op. ured.)

Poslovanje se je skozi vso poslovno dobo v redu vršilo. Delegacija AA je tudi izkoristila vsako ugodno priliko, da je poudarila in ponovila naše zahteve na merodajnih mestih v Belgradu.

S svojim delom si je AA priborila uvaževanje in si s tem zagotovila moralno in gmotno podporo javnosti.

To delo je tudi pripomoglo k uspehom:

1. potrebni krediti za kemični institut so vnešeni v finančni zakon (načrti pa še niso gotovi);

2. znižanje šolnin in taks;

3. rešitev Knaflijeve ustanove;

4. ministrski svet je odobril 100.000 din za opremo pogorelega kemičnega laboratorija.

Nekateri, ki jim volja akademske mladine ni dala predsedniškega mesta pri AA, se tega zavedajo. Ker pa kljub temu ne marajo priznati uspehov delavnosti katoliških akademikov, očitajo, da vodijo AA predstavniki (!) režima (to orožje je pač kaj ključno) in na zadnjih sejah si na vse načine prizadevajo, da bi ustvarili mnenje, da predsednik ni delal in ne dela, ker se pač boje popolnega moralnega poraza na bližajočem se obnem zboru.

Akadska akcija
za izpopolnitev univerze

Občni zbor
se vrši 28. okt.

vpisovanje 23. 25 in 26 okt.
članarina 1.- din

Bližajo se občni zbori strokovnih društev. - Poravnajte članarino! Novinci, ne pozabite se vpisati!

Kominternina na svetovni razstavi v Parizu

Sovjetski paviljon

Na svetovni razstavi v Parizu vzbuja veliko pozornost mogočni paviljon Sovjetske Rusije, ki si ga je postavila pod geslom: ob dvajseti obletnici proletarske revolucije. Že poslopje samo je velikansko kakor paviljon kakega imperija; na vrhu pa stoji nenavadno velik kip moža in žene, ki neseta v silnem zaletu v svet znamenja proletarske diktature: kladivo in srp. Pridi na razstavo s katerekoli strani, Eiffelov stolp in ti dve bojni postavi vidiš od povsod. Obiskovalci razstave, ki so videli polno majhnih paviljončkov, na pol dovršenih, nedovršenih, obloženih z odri, so se čudili tej veličini in marsikakega lahkega je potegnili za seboj, da si je mislil: komunizem je dober, komunizem ustvarja, vse drugo je pa samo mencanje in mečkanje. To je tudi vse, kar je kominternina hotela doseči: vsa ostala razstava naj kaže neveščo, nesposobno roko, z vseh strani naj bodejo oči same nepopolnosti, same nedovršenosti, **le sovjetski paviljon mora biti zgrajen v do ure pravem času in to z vso propagandno silo.** Zato tudi ni pustila, da bi njen paviljon gradili visokocišlani proletarski tovariši, francoski delavci, ki so morali po navodilih svojega komunističnega sindikata (CGT) neprestano štrajkati, zavlačevati delo in dobavo gradiva, ampak si ga je gradila z lastnimi delavci iz SSSR, ki delajo pet dni za »šiht«, šesti dan, ko imajo praznik, pa »prostovoljno« za Stalinovo diktaturo, za državo, vse pa pod »bolševiško disciplino«. Zato so tudi ostale države, ki se zaradi muh kominterne niso marale osramotiti pred vsem svetom in so hotele svoje paviljone pravočasno dograditi, gradile z lastnimi delavci, zato so Angleži, ko so videli, kako vsa stvar teče, zadnji čas z letali prepeljali svoje delavce čez Rokavski preliv, ki so pljunili v roke in v 43 urah končali delo, ki prej tedne in tedne nikakor ni moglo naprej.

Notranjost paviljona

Zunanost sovjetskega paviljona vleče za seboj vsakega, ki naravnost ljubosumno ne varuje samostojnega mišljenja, da bi rekel: »Dajmo oblast komunistom, saj vidite, da ti naši meščani ne napravijo nič. Komunisti pa bodo zgradili deželo, kakor so svoj paviljon«. Isti osvajačni namen zasleduje tudi vsa notranjost paviljona. Vse izsiljuje samo besedo: živijo komunizem, komunizem je pa res nekaj sijajnega. Tu ne vidiš nič, kaj je Rusija, ne njenih pokrajin, njenih noš, kaj prideluje, kako tam teče življenje; nič o vsem tem. Tu stopi pred te samo komunizem, ves v rokavicah, sladko prijazen in mnogo obetajoč, da bi te potegnil za seboj, da bi dejal: živijo sovjetska Rusija. In da bi ob prvi priliki, ko se bo na ulici iznad množice pojavil napis:

Zahtevamo diplomatske zveze s sovjetsko Rusijo, ti stopil na to stran in vpil: živijo sovjetska Rusija. Kominternina je vedela, da bo v Parizu lepa prilika za lov na množice in jo je izrabila. Tu ni nič krvi, nič preganjanj, nobenega zaničevanja vere, nobenega zalezovanja drugače mislečih, tu je vse po tistem pregovoru: Ko ga lovi, mu oves moli. Tu je vse osvajačno: velike kretnje Ljeningovih kipov, nasmešek na tolstem obrazu Stalina, smehljajoči obrazi ostalih generalov, ki ga obdajajo — nekatere je medtem Stalin že dal postreliti, kar pa na slikah ni zaznamovano — zadovoljni obraz starčka, ki so ga sovjeti na stara leta osrečili z ljudsko šolo, krdela otrok, ki po sliki drvi proti gledalcu in ga v razposajenem veselju pozdravljajo, žanjica s težkim snopom v naročju, krilo ji zapeljivo vihra v vetru — vse izsiljuje vzklik: živijo sovjetska Rusija, komunizem je pa res nekaj sijajnega.

Ko odhajaš iz paviljona, ne veš nič o Rusiji, ne o Ljenu, ne o Stalinu, niti tega ne veš, kakšna je razlika med komunizmom in kakim drugim družbenim redom, vse te le sili, da bi rekel, da je to nekaj sijajnega, da bi rekel: živijo sovjetska Rusija. Vsa notranjost paviljona je sad istega duha, ki je upodobljen v kipih na paviljonu: osvajati, pridobiti ves svet za neko idejo, ne da bi jo ta bogve kaj poznal. Samo pokazati neko privlačno veličino in za njo pridobiti naklonjenost vsega sveta.

„Stalin“

Ko stopiš utrujen od same reklame, ki je v te silila z vseh sten iz paviljona, ti vzbudi pozornost silno vršanje in šumenje. Za paviljonom stoji velika mlatilnica ali kaj in divje dela. Melje in drobi neko slamo, ki jo dva delavca sproti pobirata izpod nje in zopet mečeta v zbiralnik. Stroj pa jo požira, drdra kakor za stavo in tuli in opleta z nekimi lesenimi kreljutmi, da ljudje od vseh strani drve k temu ropotu. Pa ni važen stroj, tudi ni važno, za kaj je poraben, važna je tabla pred njim, ki je postavljena v tako lepem ospredju, da oči vsakega obiskovalca nehoti najprej na njej obstanejo. Na njej je z velikimi črkami napisano: Stalin. Nič, kdo je to, kakšne zasluge ima za človeštvo, koliko krvi se ga drži, samo: Stalin. Stalin mora biti že mogočen, mora biti velik mož, če se taki stroji po njem imenujejo. Ako bi še druge države hotele pokazati svoje stroje in to v pogonu, bi bilo na razstavi razbijanje, da bi vse bežalo. Toda te države imajo sicer svoje vlade, svojo tehniko, brodovje, promet, nimajo pa svoje vere. Sovjetska Rusija pa ima izrazito svojo vero, ki jo hoče razširiti po vsem svetu, zato si skuša pridobiti spoštovanje tudi s težkimi, bobnečimi stroji, da bodo ljudstva že malo razmečana, ko se njen agent oglasi pri njih.

Stalin

Sovjetski kino

Poleg glavnega paviljona stoji poseben paviljon, raz katerega neprestano doni pesem po zvočnikih. Balalajke, pesmi pastirjev, najbolj prazni plesni šlagerji in tudi — internacionala. To je sovjetski kino. Zunaj običajna reklama in blagajna, zastopniki in sodelavci tiska pa imajo prost vstop. Kino dela neprestano, prideš mimo in ne veš, kam bi se dejal in proti koncu predstave zaviješ notri.

Po odmoru nekaj minut se predstava zopet prične. Tudi tu je seveda edini program: oznanjevanje komunistične vere in navduševanje zanjo. Polarni raziskovalec Schmidt se z letalom pripelje na snežno planjavo, vrne se na letališče v Moskvi, silna množica sodrugov ga pozdravlja, obsiplje z venci in vpije, med njimi se pokaže obraz Stalina, zopet Stalin! Vpitje in veselje množice na platnu potegne gledalce za seboj, da ploskajo in vpijejo: »Vive Stalin« — živijo Stalin. In sovjetska industrija! Stroji stoji v dolgih vrstah, ob njih pa delavci-sodrugji, ki so propagandni material. Tu delo ni nič tako težko kakor v kapitalističnih podjetjih — čeprav v vsej tej propagandi ni niti migljaja proti kapitalizmu —, tu šmir ni črn, nobena srajca se pri delu ne umaže, noben obraz ni sajast, to je samo v kapitalistični družbi. Tu gre pa vse na smeh. Tudi pouk je v sovjetskem »prosvetnem« filmu postranska stvar, le mimogrede ti pokaže delovanje strojev, glavna stvar je propaganda, pokazati, kako je komunizem »fleten«. In sovjetska vojska! Najprej velik obraz Ljeninga, nato še večji obraz Stalina; nato Kremel v Moskvi. Velikanski trg in parada vojske. Tanki, konji, topovi, pehota, bobnenje motornih koles s strojnicami, vpitje množice kakor je ob takih prilikah navada tudi v »buržujskih« državah. Gledalci vstajajo s sedežev in ploskajo — sovjetski vojski, kakor da ne bi takih stvari videli na vsak narodni praznik sredi Pariza ali kateregakoli glavnega mesta. Nato Stalin med generali: opazuje parado in se smehlja, kakor tisti Tolstojev hudič, ki je kmeta žganje

Skupščina Slovenske dijaške zveze Katoliška akcija

Osrednja organizacija slov. kat. dijaštva je imela v nedeljo 17. oktobra redno skupščino v vajeniškem domu. Udeležilo se je veliko število delegatov včlanjenih društev in zavodnih edinic ter večje število akademikov.

Predsednik inž. Tepež je po overitju delegatov, pri čemer so nekateri akademiki zahtevali nekaj pojasnil in jih tudi dobili, podal poročilo o delovanju SDZ od zadnje skupščine. Navedel je včlanjena društva in zavodne skupine, obžaloval, da se zaradi raznih ovir še ni mogla izvesti zamisel generalnega tajništva za vse kat. dijaške organizacije, omenil glavne izdatke blagajne: za tabor v Stični in na Homcu, v Kočevju in na Brezjah, za stike z inozemstvom, za potovanje na Koroško (počitnice 1936) itd. Poudaril je smer delovanja kat. dijaštva, ki gre za poglobitvijo verskega življenja in pa strokovnega grupiranja članstva, kar je pri nas izvedla doslej zagrebška Danica. Izven okvira SDZ delujejo še Vincencijeva konferenca za akademike in Dijaško podporno društvo, ki skrbita za materialne podpore, kongregacije, začasna Katoliška akcija za akademike »Straža«. Kat. akademiki so primerno svoji številčni moči zastopani tudi v Akademski akciji, kjer sloni delo v glavnem na njihovih ramenih. Na žalost nam še ni dovoljeno organizirati srednješolsko mladino.

Letošnji tabor v Kočevju je potekel dostojno in disciplinirano v preučevanju slovenskih problemov. In vendar je kočevski »nacionalni« župan ovadil tri sto slovenskih dijakov protidržavnosti in nemorale. Pozivamo kr. bansko upravo, ki je po uradni preiskavi spoznala neosnovanost teh očitkov, da pozove g. Lovšina na odgovor. Vsekakor bo treba taborom pridružiti še študijsko delo za voditelje srednješolske mladine kakor to drugod že uspešno vrše.

Letos je naše prizadevanje, da se vrši kon-

gres Pax Romane v Sloveniji, rodilo uspehe in bo zato treba krepko poprijeti za delo pod našim geslom: več in boljše!

Poročilo je večina delegatov z odobravanjem sprejela. Poročal je še referent za narodno obrambno delo tov. Peterlin:

Za vse Slovence, ki so izven meja Jugoslavije: za one na Koroškem in Primorskem, pa one, ki so po naši državi raztreseni in one, ki so morali za kruhom v Ameriko, Vestfalijo, Francijo, in še za vse, ki žive drugod bi se morali mi doma zanimati. Pri tej nalogi hočemo pomagati tudi mi. Prva etapa našega dela je bila posvečena predvsem Koroški. Potovali smo po njej, naše goste — prijatelje Čehe in Slovence smo vodili po slovenski zemlji onstran Karavank, da so se na lastne oči prepričali, da tod slovenski narod živi, in da se mu velika krivica od njegovega gospodarja godi. Prepričani smo, da to spoznanje naših prijateljev ni ostalo skrito v njihovih srcih.

Dalje je šlo naše delo za tem, da se vsa študirajoča mladina pouči o Koroški in razmerah, ki tam vladajo. Na potovanjih po Koroški smo se mogli seznaniti z deželo in ljudmi in v predavanjih na posameznih zavodih, so študentje svoje znanje poglobili. V naših zunanjih stikih smo seznanili tudi druge državljane o naši narodni manjšini. — Pri nabiralni akciji »Za Slovence preko meja« smo sodelovali tudi mi.

Če nas razume in vidi krivico, ki se našemu narodu godi, že inozemstvo, pa moramo žal pribiti, da Belgrad in Zagreb še tega ne razumeta. Naše delo bo šlo naprej za tem, da bodo vezi med Slovenci izven meja in nami vedno bolj žive in skrbeti moramo, da bo tudi Belgrad spoznal in podprl naše upravičene narodne zahteve.

Nato je predsednik prebral pismo Rudija Salata, ki v imenu Pax Romane pozdravlja

taka, da je židovski mesijanizem ni mogel zamuditi. Rusija kot pokrajina ali dežela nekega naroda je popolnoma stopila v ozadje, ta na tej razstavi ni bila zastopana, zastopan pa je bil komunizem in to z židovsko-trgovsko spretnostjo. Čuditi se moramo le tistim, ki vse to mirno gledajo, zraven pa se vsi zaskrbljeni sprašujejo, kaj bo z Evropo. Marsikdo, ki na komunizem doslej še ni bil pozoren, pa je ob tej priliki odprl oči. Sicer nikjer ni bil prikazan ali razložen komunistični nauk, pa je vendar vsak pameten človek — in tudi takih je bilo na tisoče in tisoče — mogel spoznati, da ta kričavost, ta vsiljiva reklama, to ponarejanje življenja in skrivanje njegove prave podobe ne more biti bogve kaj sijajnega.

Kominterni kot režiser

Na najlepšem mestu ob bregu Seine stoji paviljon kominterne, propaganda za njeno poganstvo. Njemu nasproti, na prav tako lepem mestu, samo širok trg bi bil vmes, bi moral stati papeški paviljon, ki bi pokazal krščanstvo. Že je bilo vse določeno, vse izmerjeno, prva dela za papeški paviljon nasproti komunističnemu so se že začela in za kominterni je bilo že nevarno, da si bosta ves čas razstave stala nasproti dva prava nasprotnika: komunizem in krščanstvo. Simbolično bi bil ves svet postavljen pred resnično izbiro: ali pogan ali kristjan — in kominterni bi ne mogla več tako zvijačno snubiti.

Pa je kominterni v ljudsko frontaškem glavnem odboru razstave, kjer je bila itak krepko zastopana, dosegla, da se je to preuredilo. Ko so se dela na papeškem paviljonu že precej visoko dvignila od tal, je glavni odbor tisti lep prostor nasproti komunističnemu paviljonu vzel krščanstvu in ga odkazal Nemčiji. Nemčija pa je v poganskem tekmovalstvu hotela postaviti Sovjetski Rusiji primerno protiutež. Po kanalih, ki jih denar povsod izkoplje, je že zdavnaj prej vedela, kak-

3. Izjave o definiciji

Izjav papeža Pija XI., v katerih je skušal podati definicijo Katoliške akcije, je več. Razlog je ta, ker so mnogi Katoliško akcijo napak umevali.

V nagovoru na gojence rimskih cerkvenih zavodov dne 14. marca 1935 je papež naglašal, da spada razpravljanje o bistvu Katoliške akcije in pravilno razumevanje tega bistva med najbolj koristne stvari, kar pomeni »povračati se k virom«. Zato smatra, da je koristno, če se tudi on »pogosto povrača k prvemu pojmu, k sami definiciji Katoliške akcije«. In nato je nadaljeval: »Questa stessa definizione, questa prima nazione offre delle deduzioni che, per essere proprio alla radice, son le più vere, le più utili, le più necessarie, e sempre da tenersi presenti.« V teh besedah je nakazal papež, da moramo izvajati nadaljnje dedukcije o Katoliški akciji iz njene definicije. Zato razpravljanje o bistvu Katoliške akcije in razbiranje bistvenih elementov nikakor ni odvečno filozofiranje in prazno besedovanje, kakor bi nekateri hoteli to predstaviti, marveč zelo pomembna stvar.

Papež sam je, kakor rečeno, svojo definicijo Katoliške akcije pogosto ponavljal. V pismu kardinalu Petru Gasparriju z dne 24. ja-

skupščino in želi kar največ uspeha pri njenem notranjem delu, kakor tudi pri pripravah za 17. kongres Pax Romane.

Po poročilih je bila mestoma živahna debata.

Pri volitvah je bil izvoljen odbor pod predsedstvom inž. Tepeža.

Z veseljem se je ugotovilo, da uživa sedanjí odbor popolno zaupanje srednješolcev in da bo ta zavest v moralno oporo odbora pri njegovem delu.

šen bo ruski paviljon in se je pripravila na ravno takšnega. In ga je tudi postavila. V isti višini, v istih merah, v podobni monumentalnosti, samo na terasi je še napravila veliko restavracijo, kjer je bilo vseh nemških pijač na izbiro in od koder je bil posebno lep pogled na paviljon njenega zaveznika — Italije, ki je stal na nasprotnem bregu Seine.

Tako sta si ves čas te razstave stala na najlepšem prostoru nasproti dva politična nasprotnika: Nemčija in Rusija. Toda kdo pa se tega zaveda, da je Nemčija nasprotnik Rusije zato, ker je Rusija, ne zato, ker je sovjetska? Večina obiskovalcev je videla samo to, o čemer poje svetovna propaganda: na eni strani komunizem, na drugi fašizem, kakor ga pojmuje komunizem. Kako naj se sedaj odloči katoličan, zlasti francoski, sosed Španije? Na eni strani Nemčija, na drugi pa ne — Nemčija! Fašistična propaganda v nemškem in komunistična v sovjetskem paviljonu sta še bolj prikrili politično tekmo in kazali nakazo svetovno-nazorne tekme. Francoz, sosed Španije, odloči sel Fašizem goji Nemčija, torej...

Tako je bilo krščanstvo potisnjeno iz te tekme. Papeški paviljon so prestavili tja zadaj nekam za poljskega, pa tudi tam je bilo toliko »ovir«, delo je tako počasi napredovalo, da je poteklo že pol julija, ko so se odprla vrata še vedno nedovršenega paviljona prvim obiskovalcem. Pozneje je bil sicer vedno poln, tudi lep je bil in močan po vtisu — toda prvi polčas tekme je že minul. Na najbolj vidnem mestu pa sta si ves čas stala nasproti komunizem in fašizem, da bi kristjan ne videl, kje mu je mesto. Mi pa smo šli v papeški paviljon, čeprav nas je kominterni mučila z ovinkom. In tudi danes, ko smo se razšli po Evropi, ne izbiramo med komunizmom in fašizmom, ampak med krščanstvom in poganstvom. V krščanstvu je naše mesto, ker hočemo stati tam, kamor nas je Bog postavil, ne pa proti-bog.

nuarja 1927 se sklicuje na to, da je podal definicijo prvič že v svoji prvi okrožnici »Ubi arcano«. Takole piše: »V svoji prvi okrožnici Ubi arcano smo definirali Katoliško akcijo kot soudeležbo laikata pri hierarhičnem apostolatu (la partecipazione del laicato all'apostolato gerarchico) in smo izjavili, da morajo smatrati dušni pastirji Katoliško akcijo za nekaj, kar nujno spada k njihovi službi (come una necessaria appartenenza), verniki pa za dolžnost krščanskega življenja (come un dovere della vita christiana).«

V pismu z dne 30. julija 1928 zveznemu predsedstvu mednarodne zveze katoliških ženskih lig je še nekoliko natančneje opisal papež Katoliško akcijo. Takole pravi:

»Prava Katoliška akcija, ki jo hočemo in ki smo jo že ponovno definirali, je soudeležništvo katoliških laikov pri hierarhičnem apostolatu za obrambo verskih in nravnih načel, za razvoj zdrave in dobrotorne socialne akcije pod vodstvom cerkvene hierarhije z namenom, izven političnih strank in nad njimi, upostaviti katoliško življenje v družini in družbi.«

Namesto izraza soudeležništvo (partecipazione) rabi papež včasih izraz sodelovanje (collaborazione) (n. pr. večkrat v nagovoru z dne 12. marca 1936 na gojence cerkvenih zavodov v Rimu), v okrožnici Non Abbiamo z dne 29. junija 1931 pa uporablja oba izraza hkratu (la partecipazione e la collaborazione del laicato all' apostolato gerarchico).

Včasih govori papež o soudeležništvu laikata, včasih pa laikov, včasih brez dostavka katoliških, včasih z dostavkom.

Papež ponovno poudarja, da ni podal definicije Katoliške akcije v prvi okrožnici Ubi arcano brez božjega navdihnjenja. Tako v nagovoru na Zvezo ženske mladine Italijanske Katoliške akcije z dne 19. marca 1927, v pismu kolumbijskemu episkopatu z dne 14. februarja 1934 in v nagovoru na mednarodno katoliško žensko zvezo z dne 6. aprila 1934. V ustih tako treznega in umerjenega človeka, kot je papež Pij XI., izraz »non senza divina ispirazione«, »non senza una speciale ispirazione di Dio« ni prazna beseda.

Končno naj omenim še, kako so pravila Italijanske Katoliške akcije skušala pravno izzvati bistvo Katoliške akcije. V pravilih iz l. 1923 je bil ustrezeni prvi člen takole formuliran: »Združitev organiziranih katoliških sil za afirmiranje, razširjenje, apliciranje in obrambo katoliških načel v zasebnem, družinskem in socialnem življenju sestavlja Italijansko Katoliško akcijo«. V pravilih iz l. 1931 pa je tekst bistveno spremenjen. Glasi se: »Katoliška akcija, ki je po znani definiciji — od sv. očeta že čisto ponovljeni — sodelovanje laikata pri hierarhičnem apostolatu, združuje po svojih lastnih organizacijah laike, ki hočejo sodelovati pri razširjenju in uveljavljanju krščanskih načel v zasebnem, družinskem in socialnem življenju«. Napredek v stilizaciji in v organizatorskem pogledu je očiten.

Akademiki in višješolci, akademikarke in višješolke!

Za Te

se vrši v soboto 23. oktobra ob 17. uri v frančiškanski dvorani

misijonska prireditev

1. Nagovor.
2. Deklamacija: Fr. Kunstelj: Gospod pokliči delavce
3. Štiri misijonske pesmi.
4. H. Faffin: Za misijone, igra - režija dr. Bajc.

„Umetnost in tehnika“

Tako se je kominterni udeleževala na svetovni razstavi, ki je bila prirejena pod geslom: »Umetnost in tehnika«. Prilika je res

Kat. akademiki in akademikarke ter člani SKASa!
V nedeljo 24. X. 1937 ob 11. uri dop. vsi na misijonsko zborovanje v Akad. domu (Miklošičeva 5)
 Obnovili bomo mis. društvo »Baraga«.

Ali veš za svojo misijonsko dolžnost?

Cerkev je živ organizem, ki mora rasti in rasti. Življenjski sok, ki oplaja ta organizem, je milost, ki poteka iz Kristusa kot glave tega organizma. Ti si živec v tem organizmu, kakor so možganski živci v telesu. Glej, da storiš svojo dolžnost kot živ ud, kot živec Cerkve, glej da ne otrpneš, da ne zamreš: ves organizem bi trpel zaradi tega.

Kakor se roka ne more gibati, če odpove določen živec, tako se 50.000 akademikov na Japonskem, 100.000 akademikov v Indiji itd. ne bo spreobrnilo, ako ne bodo akademiki v katoliških deželah goreče molili, se žrtvovali, živeli vzorno katoliško življenje. Zavedaj se: vsak tvoj korak, vsaka tvoja misel, tvoja gorečnost, pa tudi tvoja lenoba in zanikrnost odmeva kje v daljnem svetu; to je božja skrivnost Kristusovega telesa.

Božja socialna ekonomija je postavila v nadnaravnem svetu milosti zakon: Dobra dela svetnikov, gorečnikov so skupna last vse Cerkve; Bog odpušča in hoče, da se duša enega rešuje tako rekoč s krvjo drugega; to je udeležba pri Kristusovem odrešitvenem delu. Danes je skrivnostno telo Kristusovo, Cerkev, močnejši organizem. Saj je v njem 350 milijonov vernikov, torej šestina sveta. Če bi šla rast v tej smeri, bo svet katoliški šele v 12.000 letih.

Cerkev meri šele en komolec, zrasti mora do mere polnega moža, to se pravi, ves svet mora pridobiti. Če Cerkev ne more bolj hitro korakati, se bolj živahno gibati, sva morda kriva ti in jaz, ker sva otrpla uda na telesu Kristusovem! Koliko si molil, trpel, daroval, agitiral za rast Kristusove Cerkve, za misijone?

Misijonska nedelja

Kaj misliš Ti, akademik in dijak, storiti za misijone in za veliko vsekotoliško organizacijo Družbe za širjenje vere?

V petek, soboto, nedeljo si naloži kako žrtev odpovedi (kajenje, pijača, izlet) in daruj nekaj dinarjev za misijone.

V nedeljo sprejmi sv. obhajilo za misijone in premišluj o misijonih; opravi molitveno uro za misijone. Obišči v nedeljo kako misijonsko prireditev, posebno misijonsko zborovanje za akademike ob 11 dopoldne na univerzi.

Pomagaj pri misijonski propagandi, prodajanju misijonskega tiska, nabiranju prispevkov. Vpiši se v akad. misijonsko društvo »Baraga«. — Moli za misijonske poklice v našem narodu.

Ali veš, da je v misijonih skupno 10.700 duhovnikov, ki niso domačini?

Izmed teh je:

3373 Francozov	— 1 misij. na	12.000 ljudi
1251 Italijanov	— " " "	30.000 "
954 Nemcev	— " " "	20.000 "
941 Holandcev	— " " "	3.000 "
1106 Belgijcev	— " " "	7.000 "
314 Ircev	— " " "	10.000 "
860 Špancev	— " " "	26.000 "
214 Angležev	— " " "	10.000 "
373 Amerikan.	— " " "	50.000 "
159 Švicarjev	— " " "	10.000 "
109 Avstrijcev	— " " "	50.000 "
65 Poljakov	— " " "	350.000 "
26 Maltezov	— " " "	10.000 "
8 Portugal.	— " " "	400.000 "
16 Ogrov	— " " "	350.000 "
17 Čeh. i Slov.	— " " "	550.000 "
33 Luksemb.	— " " "	10.000 "
11 Slovencev	— " " "	100.000 "

Sociološke šole

Poleg katoliškega pojmovanja sociologije so se v njenem zgodovinskem razvoju pojavile tudi druge šole z drugačnimi pogledi in drugačnim pojmovanjem.

I. Intelektualna šola. Pravi početnik moderne sociologije je bil August Comte (1798—1857), ki je tudi ustanovil prvo šolo — intelektualno. V dobi, ko je človek upregel snov v svojo službo (Franklin, Watt) in so zamislili posameznikov povzročale kar prevrate (Smith — svobodna trgovina, Rousseau, Kant, Hegel), je postavil Comte misel in napredek duha za glavnega činitelja družbenega razvoja: iz duševnega stanja se lahko spozna socialno stanje. Trem razvojnim dobam duha (teološki, metafizični in pozitivni) odgovarjajo tri dobe družbenega razvoja: militaristična, legalna in industrialna. Comte je že sam moral priznati, da je zgodovinski razvoj večkrat ovrغل njegovo teorijo, saj so bile včasih dobe družbenega razpada dobe največjega duševnega poleta (Periklejeva v Atenah, Leona X. v Italiji, Miltonova v Angliji itd.).

Res je, da je znanstveno napredovanje vreden činitelj družbenega razvoja, ni pa edini in vedno odločilen.

II. Biološko organistična šola. Začel jo je H. Spencer (1820—1903). V družbenem razvoju so odločilna čustva in strasti. Ta pa so izraz notranjih bioloških zakonov organizma. Družba se kakor biološki organizem razvija po bioloških zakonih. Darwin je uvedel v to šolo še razvojno načelo. Razvoj družbe usmerjajo prirodna okolica, prilagoditev, dedovanje, izbiro zdravih posameznikov pa vrši boj za obstanek. Če hočemo izboljšati družbo, je treba izboljšati biološke pogoje življenja (s socialno evgeniko in terapijo).

Res je, da so tudi biološki zakoni činitelji družbenega razvoja, niso pa edini in ne vedno odločilni. Posebno pa se je treba varovati, da ne bi nalike, ki je med razvojem družbe in razvojem organizmov, pretiravali ali celo naliko pojmovali kot enakost.

III. Ekonomska šola. Utemeljila sta jo Marks (1818—83) in Engels (1820—95). Uči pa, da določujejo ves družbeni razvoj ekonomske razmere. Verske in sploh vse kulturne (= nematerielne) razmere so samo nadzidek gospodarskega reda, gospodarski razvoj jim daje vsebino in oblikuje obliko.

Zopet moramo reči: res je, da so gospodarske razmere vreden činitelj družbenega razvoja, niso pa edini in ne vedno odločilen.

IV. Naravoslovna sociološka šola. Začel jo je L. Gumplowicz. Prvine družbenega življenja niso poedinci, ampak družbene skupine. Boj teh skupin po naravnih procesih dela človeško zgodovino, ki se suče vedno v istem krogu.

Res je, da je socialna skupina, masa, vreden činitelj v družbenem razvoju, zopet pa ni edini. Poleg socialnih skupin vpliva na razvoj družbe tudi posameznik, ki je realna prvina družbe in vreden činitelj v njenem razvoju.

V. Psihološka šola. Pri družbenem razvoju poudarja odločilen pomen družbenih psihičnih sil: kolektivnih čustev, predstav, pojmov in teženj. Vendar poudarjajo nekateri (Wagner, Schönberg) bolj odločilnost etičnih, drugi (Schmoller) pa verskih dejstev. Izvajajo pa ali etična netvarna dejstva iz tvarnega (etični evolucionizem) ali pa tvarno iz netvarnega (psihologizem), čemur ne moremo pritrditi, razen tega pa ostaja kakor vse pri enostranskem poudarjanju samo enega izmed več učinkovitih činiteljev!

Slovani (Slovenci, Hrvatje, Slovaki, Čehi in Poljaki) štejemo 40.000.000 katoličanov, a misijonarjev nimamo niti 100, torej manj kot Švica, ki ima 159 misijonarjev in 1 in pol milijon katoličanov.

Pri nas je toliko brezposelne inteligence! Premisli, če morda tebe ne kliče Bog v svoj vinograd!

VI. Zgodovinska šola. Ta pojmuje etične, verske, socialno kulturne zakone kake zgodovinske dobe za rezultat zgodovinskega razvoja. Njej so tudi duševna dejstva relativna in prigodna, česar pa nikakor ne moremo priznati.

VII. Pravo pojmovanje sociologije.

Vse šole iščejo izhodne točke, ki bi jim dala enotno pojmovanje sociologije. A ravnanje povsem zgrešeno, ker hočejo izmed več obstoječih dejstev priznati enemu popolnoma odločilno vlogo na škodo drugih. Seveda mora že življenje samo vsako tako samovoljnost postaviti na laž.

Katoliška sociologija pa more pojmovati in tudi pojmuje družbo in njeno življenje enotno, ne da bi ji bilo treba natezati ali dušiti katerokoli obstoječe dejstvo. Ona lahko prizna važnost fizičnim, mehaničnim in biološkim dejstvom, saj stoji človek s svojim organizmom v organskem svetu. Ni ji treba zato zanikati važnost ekonomskih dejstev, saj je odvisnost človeka tudi od snovnih dobrin razvidna. Mirno priznava važnost psiholoških dejstev, ki vplivajo na družbo, etična dejstva pa še sama prav močno, pa ne izključujoče poudarja, saj hoče, da se svobodnim duhom dani nramni ideali kot namen in usmerjevalec življenja udeležijo. Njeno pojmovanje enote temelji na svetovnem nazoru. Vsi ljudje so stvari enega pravzroka (vzročna enota) in imajo isto pravo. V njej so sicer različne sile, ki pa se morajo udeležiti v smeri nramnega namena človeka in človeštva (teološka enota). Človeške družbe in združbe lahko imajo svoje posebne bližnje namene, a posamezniki morajo, ko te bližnje namene dosežajo, doseči tudi zadnji namen vsakega človeka in vsega človeštva. Ker pa more družba doseči zadnji namen le s svobodnim delovanjem članov družbe in je ta namen torej nekaj nramnega, sledi nujno, da morajo biti končni usmerjevalci vsega družbenega delovanja etični zakoni.

* Primerjaj k vsemu: A. Ušeničnik Sociologija (7—30) in dr. J. Jeraj: Sociologija 9—16.

Skrb za našega kmeta

V manjšem trgu na Štajerskem so kar pridno nalagali jabolka na železniške voze. Cene so sicer bile slabe — 1.50 din za 1 kg, pa kaj si hoče naš kmet. Boljše nekaj kot pa nič, čeprav je to n. pr. za obrane kanade sramotna cena. Pred dnevi se pojavi na postaji nov prekupec. Senzacija: plačuje za 1 kg jabolka 1.80 din, za Kanade celo 2 din, razen tega pa ni tako natančen pri izbiranju. Ljudje vozijo k njemu kar na veliko.

Precej trden kmet je pripeljal domačemu trgovcu voz jabolka. Plačal jih je po 1.50 din in zvržel tri zaboje, ki pa jih je iz prijaznosti prevzel po 0.80 din. Ker pa je ta kmet slišal nekaj o novem kupcu, je iz zanimanja odšel na postajo pogledat, kaj je res na tem. Ko se je vračal s postaje domov, je srečal hlapca in deklo, trgovca, ki mu je prej prodal jabolka, ki sta nesla zaboje na postajo. Povedala sta, da neseta jabolka k onemu kupcu, seveda prebrane, toda kmet je v jabolkah le spoznal prav tiste, ki so jih njemu zvrgli. Tako je trgovec zaslužil s tem, da je jabolka zvržel, čeprav niso bila slaba, saj jih je kmet že sam doma prebral, in poslal hlapca in deklo z njimi kakih 500 m daleč na postajo pri 1 kg 1 din, kar je 125% kupne cene!

Kmetje so se veselili, da bodo dražje prodali svoja jabolka, toda drugo jutro je že tudi novi prekupec plačeval samo 1.50 din za 1 kg!

»Die Schildwache«, katoliški list, ki izhaja v Baslu, je prišel v Nemčiji na indeks, ker je napadel nacionalni socializem.

Iveri

MEHIŠKA VLADA PRAVI: V MEHIKI NI PREGANJANJ!

Mnogi mislijo, da se je položaj katoliške Cerkve v Mehiki znatno izboljšal. Da temu ni tako, priča priznanje mehiškega predsednika generala Lazara Cardenas, ki je izjavil, da je »v zadnjem letu poddržal samo tako zasebno lastnino, ki jo je imela duhovščina,« čeprav je imel pooblastilo do skoraj neomejene konfiskacije.

Mehiška policija je zaprla neko družino. Kot njen »zločin« navajajo, da je molila.

Spance, ki so bili v cerkvi sv. Dominika v Mehiki pri sv. maši, so obmetavali z balkonom s kamenjem, ko so zapuščali cerkev.

V državi Tabasco je policija hotela zapreti skupino katoličanov, ki so bili v neki zasebni hiši pri sv. maši.

Nekega duhovnika v civilu so zaprli, ker je molil rožni venec.

Samostani so konfiscirani, njihove cerkve so še vedno zaprte. Ne dovolijo nobenega bogoslovja.

Lastnik angelskega hotela v Federal Districtu v Mehiki ga takole hvali: »Nekdanji karmeličanski samostan, sedaj najboljša restavracija.«

Iz Veracruz je prišlo poročilo, da je neki mož obtožil svojo ženo in hčer »zločina« molitve in ju dal zapreti.

Revolucija v Vatikanu — Sovjetska zastava v Rimu. Španski komunist Marselo Conoli je napisal revolucionarno gledališko delo: »Revolucija v Vatikanu — Sovjetska zastava v Rimu«, ki bo služilo propagandnemu oddelku centralnega urada brezbožnikov za brezbožniško propagando. Zanimivo je, ker nam prikazuje, kako si zamišljajo komunisti zavzetje Rima po revolucionarnih masah. Pred vsem je treba poudariti, da rabijo revolucionarji v tej drami gesla: »Brez usmiljenja!« »Oklo za oklo!« »Zob za zob!« Za konec se spremeni delo v veliko apoteozo Stalina, ki ga prinesejo delavske mase v sveto mesto in kjer se mu pokloni ves svet.

Zakoni z enim otrokom. Ameriški psiholog dr. Crane je pred kratkim objavil zaključke svojega raziskovanja o družinah. Preštudiral je 5000 razporok in dokazal, da je pri 50% razporočencev eden edinec, torej tak, ki nima ne bratov ne sester. Ta raziskovanja torej potrjujejo, da se edinci težko privadijo skupnemu življenju posebno v zakonu. Edinec, tako pravi dr. Crane, ni navajen, da bi ga kdo njemu enak kritiziral. Ni se naučil nositi in prenašati, deliti zadovoljstva z drugim in krotiti svoje nezadovoljnosti. Vse to se prenese tudi v zakon in vodi pri 50% zakonskih preprirov do razporeke.

»Rozvoj«, glasilo kat. slovaških srednješolcev, v katerega pa pišejo predvsem akademiki, je v oktobrski številki prinesel kar štiri članke, ki so večinoma sad zamenjave. Joža Ambuš, ki je bil pri nas v letnem semestru, je prevedel za to številko Cankarjevo »Tujo učenost«. Nato isti Ambuš v daljšem članku piše o kongresu Slavica Catholicae, kjer tudi ne more prehovati prijaznosti in gostoljubnosti Slovencev. Podobne pohvalne izraze dobimo v drugih dveh člankih, ki jih je napisala tov. Králova, ki je bila prav tako izmenjanka pri nas. V prvem članku prijazno opisuje svoje bivanje pri nas, opisuje lepoto Slovenije in tudi omenja Dalmacijo, ki ji je tudi ostala v lepem spominu, tudi ona se peča s kongresom Slavica Catholicae, v drugem članku opisuje našo Ljubljano z njenimi znamenitostmi. Tudi pri Slovaki kot vidimo iz teh člankov, se že lepo kažejo sadovi izmenjave.

Pridobivajte nam novi naročnike!

Njihov „Pregled akademskega kulturnega in političn. življenja“

Drago Janč ga je pisal. Toda ni ga pisal samo v svojem imenu. »Izven obeh teh tradicionalnih taborov (katoliškega in unitarističnega, op. ur.) stojimo študentje, ki izdajamo glasilo »1551« (Naši pogledi str. 33.) »Poleg skupine okoli »1551« in Slovenskega kluba je še skupina akademikov, zbranih v A. a. k. »Njivi«,... (n. n. m. str. 35.)

Ne bomo zavračali njegovih trditev, v kolikor so neupravičene, ne popravljali njegovih navajanj, v kolikor so zavita. Najprej povemo, da smo tudi mi mnjenja, da nam »razmere na akademskih tleh... nudijo že tudi nekatere perspektive za razvoj političnega (pod to besedo ne razumemo politike v strankarskem duhu, ampak celotno zamisel ureditve družbenega življenja v državi in pota, da jo njeni nosilci udeležijo, op. ur.) stanja na Slovenskem v bližnji prihodnosti« (n. n. m. str. 24).

Samo nekaj naj povemo!

Besedičenje o oblikovanju »svojega notranjega obraza« in iskanju »svoje lastne najbolj poštene poti skozi življenje«, ki naj bi bila prihranjena samo akademikom »izven obeh teh tradicionalnih taborov« (n. n. m. str. 24), moramo označiti le kot hoteno zanikanje znanih dejstev, saj ima prav ta skupina, ki stoji za »Našimi pogledi« mnogo akademikov, ki so v preoblikovanju svojega notranjega obraza še v katoliški sferi propadli, ker niso znali (sodbe o subjektivni krivdi tukaj nočemo postavljati!) najti poti od otroške vere, ki je bila oprta na avtoriteto, do zrele moške vere, ki sloni na spoznanju, da je pametno verovati.

Odločno pa protestiramo, da bi kdorkoli kri slovenskega fanta Dolinarja razlagal »kot žrtev take (namreč »za interese strank, za interese oseb«) borbe« (n. n. m. 26). Ugotovili smo in znova zavestno ponavljamo: Naš Dolinar je padel kot žrtev v boju za samobitnost katoliškega slovenskega naroda.

Ko poroča pisec o pisanju »Straže«, je zapisal: »gre za višino akademskega lista, gre za resno in objektivno prikazovanje stvari« (n. n. m. str. 27). Končna sodba o katoliških akademskih izveni: »strankarski avantgardizem«, »kult osebnosti«, »legitimacijo prvoboriteljev za slovenstvo... jim... je treba — iztrgati iz rok« (n. n. m. str. 28-29).

Poudarjamo: »gre za resno in objektivno prikazovanje stvari. O sebi, ki jim »gre za človeka«, ki sta jim »aksioma« »slovenstvo in demokracija«, »ideal« pa »mir« (njihove besede na str. 33-34-35) pišejo: »V svojem glasilu smo zasledovali univerzno in javno življenje« (str. 34). Nato sledi podroben seznam članov lanskega letnika »1551«. Pri »Straži« kljub prebiranju lanskega letnika (dokaz: citati!) kaj takega niso videli, ali pa morda ne bi bilo objektivno, če bi tudi to zapisali. In vendar kaže samo površen pregled na lanski letnik, da je tudi »Straža« pisala: o naši zahtevi po popolni slovenski univerzi (str. 35, 38, 55, 64, 72, 73, 84, 104), o znanstveni in umetniški akademiji (str. 36), o stolici za slovensko zgodovino (str. 43, 100), o kemičnem inštitutu (str. 12, 49, 59, 84), o hidrotehničnem laboratoriju (str. 8, 55), o izpopolnitvi medicinske fakultete (str. 38, 55, 59, zaplenjena resolucija 63), o Knafljevi ustanovi (8), proti šolninam (str. 84), o razdeljevanju štipendij (str. 83), o našem šolstvu 10/11, 28), o šolskih knjigah (77, 85, 100), o kočevski gimnaziji; na pomembnost 29. okt. je prva opozorila »Straža« (že 22. oktobra, »1551« šele 30. oktobra), o obletnici koroškega plebiscita (5), o 11. novembru priča opustošena stran (stran 25) in članek: »Ko listje odpada...« (str. 31), o bolnišnici (str. 49), o slovenskem gospodarstvu (119), itd. (navedeni so samo glavnejši članki in seznam ni popoln. Op. ur.)

Razen tega smo skušali gledati na dogajanja v svetu v luči našega svetovnega nazora, posvečali smo pažnjo svetovno nazornim trenjem in se borili proti komunizmu in njegovemu materialističnemu temelju, česar pri skupini »izven obeh tradicionalnih taborov« in njihovem glasilu »1551« nismo opazili.

Taka je objektivnost, kadar jo kroji skupina »izven obeh taborov«! In »Njihovi pogledi« niso več kot vaba, ki bi jim naj pripeljala kar največ novincev.

Akademiki, vpišite se v ASK!

ku, ki ga od rojstva do smrti prenaša v sebi. V vsem mora videti nedoumljivo smotnost tako posameznika kakor socialnih edinic. Ta brezpogojna zakonitost življenja se nikakor ne razodeva na prvi pogled. Dogajanjem je treba stati blizu, pozorno opazovati vse malenkosti in pazljivo slediti poteku. Tako šele se nam bodo odkrile vse zaveze, ki jih površen opazovalec tako rad spregleda, in s tem šele bomo imeli v leposlovju nekaj več kakor golo slikanje vtisov, dojetih s peterimi čutili. Videli bomo med beletrijo in beletrijo tisto razliko, ki jo opazamo med fotografijo in ročno sliko. Fotograf ni umetnik v našem pomenu besede, enako tudi vsak pisatelj ni umetnik. Delu je treba vdahniti duha vsebine, ne le dati pestrost oblike. Harmonija med obojim šele ustvarja umetnine.

Svobodomiselni kritiki često očitajo katoličanom njih nesvobodo v ustvarjanju umetnin. Pri tem se deloma sklicujejo na usuznjenost duha Boga in morali, deloma pa iz istega razloga katoliškim delom odrekaajo značaj umetnin. Nasprotniki na primer kaj radi obdelujejo katoliško erotiko kot nestvarno, boječo, povezano v verige katoliške morale in omejujejo možnost udeleževanja le še na opevanje zemlje ter Boga. V tej zadevi je z materialisti težko razpravljati in nemogoče doseči enotno gledanje. Za katoličane je morala višja vrednota nego estetika, kakor je tudi duša nadrejena čustvu. Pravi umetnik bo te navidezne konflikte, nasprotja in nesoglasja umel spraviti v harmonijo in bo

Srednja šola

Skupščina Slovenske dijaške zveze nam je razkrila marsikatero zanimivost iz življenja in delovanja naše srednješolske mladine. Zavedni slovenski dijaki so nam podali lepo sliko o svojem delu, poleg tega pa so nam orisali tudi razmere, delo in obnašanje tistih, ki stoje v taborih, ki so nasprotni katoliški in slovenski misli.

Delo katoliško in slovensko mislečega dijaštva je v večini gimnazij zelo živahno in razveseljivo. Tudi v tistih zavodih, kjer naša misel še ni bila zakoreninjena, so se zadnje čase zganili. Ni menda gimnazije, — tudi na učiteljska, trgovske, meščanske in podobne šole ne smemo pozabiti — kjer bi ne bilo vsaj ene kongregacije, ponekod jih je tudi več. Tudi Katoliška akcija za dijaške vrste na mnogih zavodih svojo vzvišeno nalogo. Zaupniški sistem Slovenske dijaške zveze dobro napreduje, le organizacijskega dela SDZ še niti danes ne more izvesti, ker so še vedno v veljavi stari diktatorski zakoni, ki tudi na srednji šoli dele dijaške v manjvredne in večvredne in ne puste, da bi si lahko naši fantje in dekleta v okviru svojih društev, urili duha in telo, se vzgajali prosvetno in svetovno nazorno ter se navduševali za državo in domovino. Upravičeno upamo in pričakujemo, da bo sedanja prosvetna oblast, v katero imamo polno zaupanje, to krivično stanje popravila. Na zavodih so še mnoge patriotske organizacije kot Jadranska straža, Rdeči križ, potem Počitniška zveza (neslovensko Ferialni savez imenovana) in druge. Pri vseh katoliško in slovensko misleče dijaštvo vneto sodeluje, mnogokje jih samo vodi ter s tem dokazuje veliko ljubezen do naše skupne države Jugoslavije. Naše dijaštvo pridno sega po naših listih kot »Straža v viharju«, »Naša zvezda«, »Mi mladi borci«, zelo je razširjen kongregacijski kalendarček, nekateri izdajajo tudi svoje liste, seveda le za svoj zavod. Povedati moramo, da je naše dijaštvo na srednjih šolah pri vsem tem delu složno in iz srca želimo, da bi bilo vedno tako složno. Le če bomo enotni, bomo zmogli velike naloge in napore, ki nas čakajo. Zdi se nam primerno v današnjih razbitih in nervoznih časih to prav posebej poudariti.

Na srednjih šolah deluje še druga mladina, ki žal po krivdi svojih vzgojiteljev nima tako

lahko prav tako dober katoličan kakor pisatelj.

Ni dvoma, da v današnjem, grobo razklanam času književnost ne uživa nedeljene veljave in odobravanja. Le prerad jo človek motri s svojega idejnega gledanja. Književnost je torej v marsikaterem oziru subjektiven pojem, kolikor je pažnja posvečena vsebinski strani.

Mnogokrat se sliši vprašanje, v kakšni meri je katoličanu dovoljeno slikanje raznih dogajanj v življenju, ki zadevajo čut morale. Odgovor je enostaven. Kadar literatu trezno opisovanje, zlasti seksualnih zablod, ni namen, ampak sredstvo, ki hoče z njim poudariti končni cilj, ki je v skladu z razodetjem, tedaj moramo delo sprejeti kot krščansko. S tem je tudi izključen pridržek, da more samo katoliški literat ustvariti katoliško delo. Ne, ustvariti ga more vsakdo iz lastne notranje prepričanosti, ako se ta prepričanost strinja s katoliškim svetovnim nazorom. Tako bomo razumeli Shakespearea, Scotta, Tolstojia in grške dramatike, ki so zapustili mnoge neoporečne umetnine.

Nikjer ni rečeno in nihče ne bo zahteval, naj se katoliška ideja v kakem romanu, noveli, črtici ali povesti nespretno širi in propagira. S tem delo izgubi značaj absolutne leposlovnosti in postane zgolj poljudno čtivo. Osnovna misel, ki je nujna predhodnica vsake umetnine, mora biti spretno skrita in hkrati z vsake strani knjige mogočno opozarjajoča to ali ono idejo. Genialen pisatelj ne bo v zadregi in njemu nazorno tuj, a pravičen kritik bo začuden obstal pred mojstrskim soglasjem.

Uprava sporoča:

Imamo več popolnih vezanih lanskih letnikov »Straže«. -- Cena 1 izvodu 32 dinarjev

vroče ljubezni do svoje slovenske matere in slovenske besede, ampak jo včasih zaradi političnih vplivov — oh ta politika — celo sovraži in zato tudi v našo toliko ljubljeno državno celoto ne more biti tako organsko vraščen, kot bi bilo treba, čeprav jo tudi ljubi. To je mladina iz svetovnonazornega liberalnega tabora; ponajveč pripada »Sokolu«, ki v Sloveniji ni to, kar je v ostalih delih države. Posebno zadnje čase je opazati, da se od nekdaj izza ozadja vcepljajo v to mladino neke temne, strastno sovražne sile, neko bolestno razpoloženje, ki ga sicer opazamo v ogabnih, strankarsko političnih borbah, ki niti najsvetlejših vrednot kot vera in narodnost ne spoštujejo. Ta mladina ima tudi svoje glasilo »Naša volja«; večina dijaštva ga prejema zastonj, v kolikor ga seveda sploh sprejema. Mnogi mislijo, da niso »moderni«, če niso pri njih, vsa pametna mladina, ki globoko v ljudstvu korenini, se je takih in podobnih muh že davno otesla.

Danes se dijak svetovnonazorno opredeli že na gimnaziji. Vsaj za veliko večino velja, da pride na univerzo že opredeljena. Vendar pa je precejšen del še neopredeljen in pri teh na univerzi ribarijo marksisti. Na srednjih šolah je marksistov številčno razmeroma malo. So pa vendar razpredeni domala po vseh šolah. Zelo so zagrizeni in neveselje s priučenimi udarnimi gesli kaj hitro privabijo. Kljub malostevilnosti jih ne smemo podcenjevati, posebej še tudi zato ne, ker vemo, da na univerzi odgrizejo liberalcem dobro četrtino njihovih članov.

Manjši skupini, ki sta se samo po nekaterih zavodih šele zadnje čase pojavili, sta skupini ljetičevcev in hitlerjevcev. Hitlerjevci izhajajo iz tukajšnjih nemških rodbin in delujejo seveda v najstrožji tajnosti, pa vendar ne tako tajno, da bi drugi ne zvedeli zanje.

Časopisi:

»Slovenski delavec« je naslov novemu delavskemu listu, glasilu ZZZ, ki smo o njem poročali že v zadnji številki. Poleg rednih organizacijskih poročil in kratkih vesti se odlikuje prva številka po načelnem članku dr. A. Ušeničnika o razmerju delavcev do Cerkve in o obveznosti papeških okrožnic. V uvodniku izpoveduje »Slovenski delavec«, da hoče »brani pravice delavnih stanov, strniti brezmočne posameznike v močne delavske organizacije in te v delovno skupnost slovenskega naroda.« J. Langus je posvetil članek dr. J. E. Kreku, spominu nesrečnega plebiscita je posvečen članek »Obletnica plebiscita«. Krajša sestavka sta poziv »Gospodom duhovnikom« in »Kaj hoče ZZZ?« kjer beremo: »ZZZ hoče, da ostanete Slovenci, da ostanete katoliški.« Celo številko preveva misel uvodnika: »Brezkompromisno katoliški stopamo tako na osnovah naukov Cerkve po navodilih njenega učništva kot pripadniki malega in zatiranega slovenskega naroda v tesni povezanosti z njegovo skupnostjo na branik koristi slovenskega delavca z iskreno željo, da bi mogli biti sograditelji vsega, kar je v delavstvu in v narodu resnično dobrega.«

»Slovenski delavec« izhaja vsako soboto. Letna naročnina za člane ZZZ je 24 din, za druge 36 din. Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Čopova 1.

Književnost

KATOLIČANI IN LITERATURA

Katoliški svetovni nazor je idealističen, to se pravi, da priznava vodilno vlogo duha in je usmerjen v onostransko večno življenje duše. Zato gleda na svet in zemeljsko življenje kot na nekaj prehodnega, kar ni samo sebi namen, marveč ima svoj cilj v posmrtnosti. Bistveno se torej razlikuje od materialističnega gledanja, ki izključuje prodorno silo in vsako vlogo duha in priznava samo čisto animalno življenje na tem svetu, ki je samo sebi namen in ki ga moramo sladiti s čim večjimi prijetnostmi in užitki. Ta dva najtipičnejša različna nazora pa se ne kažejo samo v političnih, gospodarskih in socialnih sistemih, marveč tudi in to predvsem v kulturi in umetnosti, čeprav hoče ta poslednja ugajati vsakemu muzičnemu človeku, ne glede na njegov svetovni nazor.

S teh dveh vidikov pa nam kaže leposlovje dvojen obraz. Prvi, materialističen, se giblje v goli snovi, naturalizmu, v namenoma obširnem in pikantnem opisovanju čutnosti. Vtis imaš — in ta vtis je docela opravičljiv —, da je pisatelj hotel neko nepoznano življenje ali zgodbo, ki v resnici eksistira, prikazati v taki sliki, kakor se pač človeku prvi trenutek kaže. Katoliški pisatelj se pri tej površnosti ne sme ustavljati, marveč mora iskati globljih razlogov za tak in tak razvoj dejanja. Iskati mora tistega večnega, išočega duha v člove-